

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ ΚΑΙ ΤΑ ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ

Ι. Ὁ Ὀρθόδοξος Γάμος

1. Ὁ θεσμός τῆς οἰκογενείας εὐρίσκεται σήμερον ὑπὸ τὴν ἀπειλὴν τῆς ἐκκοσμικεύσεως ὡς ἐπίσης καὶ τοῦ ἠθικοῦ σχετικισμοῦ. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διδάσκει τὴν ἱερότητα τοῦ γάμου ὡς μίαν θεμελιώδη καὶ ἀδιαμφισβήτητον διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἐν ἐλευθερίᾳ ἔνωσις μεταξύ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς εἶναι μία ἀπαραίτητος προϋπόθεσις.
2. Ὁ γάμος θεωρεῖται εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς ὁ ἀρχαιότερος θεσμός θεοῦ δικαίου, διότι εἰσῆχθη συγχρόνως πρὸς τὴν δημιουργίαν τῶν πρώτων ἀνθρώπων, τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὔας (Γεν. β', 23). Ἡ ἔνωσις αὕτη συνεδέθη ἀπ' ἀρχῆς ὄχι μόνον πρὸς τὴν πνευματικὴν κοινωνίαν τοῦ ζεύγους, τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν δυνατότητα ἐξασφαλίσεως τῆς συνεχείας τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Οὕτως, ὁ γάμος ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς εὐλογηθεὶς ἐν τῷ παραδείσῳ κατέστη ἐν ἱερόν μυστήριον, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην, ὅτε ὁ Χριστὸς ἐτέλεσε τὸ «πρῶτον σημεῖον» διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον εἰς τὸν ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας γάμον, ἀποκαλύπτων οὕτω τὴν δόξαν αὐτοῦ (Ἰωάν. β', 11). Τὸ μυστήριον τοῦ ἀκαταλύτου δεσμοῦ μεταξύ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς εἶναι εἰκὼν τῆς ἐνώσεως Χριστοῦ καὶ Ἐκκλησίας (Ἐφεσ. ε', 32).
3. Ἡ χριστοκεντρικὴ λοιπὸν τυπολογία τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου ἐξηγεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου ἢ πρεσβυτέρου εὐλογίαν τοῦ ἱεροῦ δεσμοῦ δι' εἰδικῆς εὐχῆς (ἱερολογίας), διό καὶ ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, εἰς τὴν πρὸς τὸν Πολύκαρπον Σμύρνης Ἐπιστολὴν αὐτοῦ, ἐτόνιζεν, ὅτι οἱ προσερχόμενοι εἰς γάμου κοινωνίαν πρέπει «μετὰ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου τὴν ἔνωσιν ποιῆσθαι, ἵνα ὁ γάμος ᾗ κατὰ Κύριον καὶ μὴ κατ' ἐπιθυμίαν (= ἀνθρωπίνην). Πάντα εἰς τιμὴν Θεοῦ γινέσθω» (V, 2). Οὕτω, τὸσον ἡ ἱερότης τοῦ θεοσυστάτου δεσμοῦ, ὅσον καὶ τὸ ὑψηλὸν πνευματικὸν περιεχόμενον τῆς ἐγγάμου συζυγίας ἐξηγοῦν τὴν ἀξίωσιν, ὥστε νά ἀναδειχθῇ «τίμιος ὁ γάμος καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος» (Ἐβρ. ιγ', 4), διό καὶ ἀπεδοκιμάζετο οἰαδήτις προσβολὴ τῆς καθαρότητος αὐτοῦ (Ἐφεσ. ε', 2-5. Α' Θεσσ. δ', 4. Ἐβρ. ιγ', 4 κ.ἄ.).
4. Ἡ ἐν Χριστῷ ἔνωσις ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνιστᾷ μίαν μικράν ἐκκλησίαν ἢ μίαν εἰκόνα τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἔνωσις αὕτη διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ ὑψοῦται εἰς ὑψηλότερον βαθμόν, διότι ἡ κοινωνία εἶναι ὑπεροχωτέρα τῆς ἀτομικῆς ὑπάρξεως, ἀφοῦ τούς εἰσάγει εἰς τὴν τάξιν τῆς Βασιλείας τῆς παναγίας Τριάδος. Ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὸν γάμον εἶναι ἡ πίστις εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, μία πίστις, τὴν ὁποίαν ὀφείλουν νά ἀποδέχωνται ὁ νυμφίος καὶ ἡ νύμφη, ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνή. Ἄλλωστε, τὸ θεμέλιον τῆς ἐνότητος τοῦ γάμου εἶναι ἡ ἐν Χριστῷ ἐνότης, ἵνα, διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος εὐλογίας τῆς συζυγικῆς ἀγάπης, δυναθῇ τὸ ζεῦγος νά ἀντανακλᾷ τὴν ἀγάπην Χριστοῦ καὶ Ἐκκλησίας ὡς μυστηρίου τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τῆς αἰωνίου ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ.
5. Ἡ προστασία τῆς ἱερότητος τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου ὑπῆρξε πάντοτε ἰδιαζόντως σημαντικὴ διὰ τὴν προστασίαν τῆς Οἰκογενείας, ἡ ὁποία ἀκτινοβολεῖ τὴν κοινωνίαν τῶν συζευγνυμένων προσώπων τὸσον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅσον καὶ εἰς τὴν ὄλην κοινωνίαν. Οὕτως, ἡ διὰ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου ἐπιτυγχανομένη κοινωνία προσώπων λειτουργεῖ ὄχι

ἀπλῶς ὡς μία συμβατική φυσική σχέση, ἀλλά καί ὡς μία οὐσιαστική καί δημιουργική πνευματική δύναμις διὰ τοῦ ἱεροῦ θεσμοῦ τῆς Οἰκογενείας. Αὕτη βεβαιώνει τήν προστασίαν καί τήν παιδείαν τῶν τέκνων τόσον εἰς τήν πνευματικήν ἀποστολήν τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον καί εἰς τήν λειτουργίαν τῆς κοινωνίας.

6. Ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετώπιζε πάντοτε μετά τῆς ἀναγκαίας αὐστηρότητος καί τῆς δεούσης ποιμαντικῆς εὐαισθησίας, κατά τό ὑπόδειγμα τῆς ἐπεικειίας τοῦ ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου (Ρωμ. ζ', 2-3. Α' Κορ. ζ', 12-15, 39 κ.ἄ.), τόσον τὰς θετικές προϋποθέσεις (διαφορά φύλου, νόμιμος ἡλικία κ.ἄ.), ὅσον καί τὰς ἀρνητικές προϋποθέσεις (συγγένεια ἐξ αἵματος καί ἐξ ἀγχιστείας, πνευματική συγγένεια, ὑπάρχων γάμος, ἑτεροθρησκεία κ.ἄ.) διὰ τήν σύναψιν γάμου. Ἡ ποιμαντική εὐαισθησία ἦτο ἀναγκαία ὄχι μόνον διότι ἡ βιβλική παράδοσις καθορίζει τήν σχέσιν τοῦ φυσικοῦ δεσμοῦ τοῦ γάμου μετά τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά καί διότι ἡ ἐκκλησιαστική πρᾶξις δέν ἀποκλείει τήν πρόσληψιν ὠρισμένων περὶ γάμου ἀρχῶν τοῦ ἑλληνορωμαϊκοῦ φυσικοῦ Δικαίου, αἱ ὁποῖαι προβάλλουν τόν δεσμόν τοῦ γάμου ἀνδρός καί γυναικός ὡς «θείου τε καί ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνίαν» (Μοδεστῖνος) καί εἶναι συμβαταί πρὸς τήν ἀποδιδομένην ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἱερότητα εἰς τό μυστήριον τοῦ γάμου.
7. Ὑπὸ τὰς τοσοῦτον δυσχερεῖς συγχρόνους συνθήκας διὰ τό μυστήριον τοῦ γάμου καί διὰ τόν ἱερόν θεσμόν τῆς Οἰκογενείας, οἱ ἐπίσκοποι καί οἱ ποιμένες ὀφείλουν νά ἀναπτύξουν σύντονον ἐργασίαν εἰς τόν ποιμαντικόν τομέα διὰ νά προστατεύσουν τοὺς πιστοὺς πατρικῶς, συμπαριστάμενοι εἰς αὐτούς, διὰ νά ἐνισχύσουν τήν κλονισθεῖσαν ἐλπίδα αὐτῶν ἐκ τῶν ποικίλων δυσχερειῶν, θεμελιούντες τόν θεσμόν τῆς Οἰκογενείας ἐπὶ ἀκλονήτων θεμελίων, τὰ ὁποῖα οὔτε ἡ βροχή, οὔτε οἱ ποταμοί, οὔτε οἱ ἄνεμοι δύνανται νά καταστρέψουν, ἀφοῦ τὰ θεμέλια ταῦτα εἶναι ἡ πέτρα, ἡ δέ πέτρα εἶναι ὁ Χριστός (Ματθ. ζ',25).
8. Τό τιθέμενον σήμερον ἐν τῇ κοινωνίᾳ ζήτημα εἶναι ὁ γάμος, ὁ ὁποῖος εἶναι τό κέντρον τῆς Οἰκογενείας καί ἡ Οἰκογένεια δικαιώνει τόν γάμον. Ἡ ἀσκουμένη εἰς τόν σύγχρονον κόσμον πίεσις διὰ τήν ἀναγνώρισιν νέων μορφῶν συμβιώσεως ἀποτελεῖ μίαν πραγματικήν ἀπειλήν διὰ τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς. Ἡ κρίσις τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου καί τῆς Οἰκογενείας εἰς διαφόρους μορφάς ἀνησυχεῖ βαθέως τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὄχι μόνον ἕνεκα τῶν ἀρνητικῶν συνεπειῶν εἰς τήν δομὴν τῆς κοινωνίας, ἀλλά καί ἕνεκα τῆς ἀπειλῆς διὰ τὰς εἰδικωτέρας σχέσεις εἰς τοὺς κόλπους τῆς παραδοσιακῆς Οἰκογενείας. Κύρια θύματα τῶν τάσεων αὐτῶν εἶναι τό ζεῦγος καί ἰδιαίτερος τὰ τέκνα, διότι δυστυχῶς αὐτὰ ὑφίστανται συνήθως ἐκ τῆς παιδικῆς ἤδη ἡλικίας αὐτῶν τό μαρτύριον, καίτοι οὐδεμίαν ἔχουν εὐθύνην δι' αὐτό.
9. Ὁ νομίμως καταγεγραμμένος πολιτικός γάμος μεταξύ ἀνδρός καί γυναικός δέν ἔχει μυστηριακόν χαρακτήρα, ἀποτελεῖ ἀπλῆν πρᾶξιν συμβιώσεως κυρωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κράτους, διάφορον πρὸς τόν εὐλογοῦμενον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας γάμον. Τὰ συνάπτοντα πολιτικόν γάμον μέλη τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νά ἀντιμετωπίζωνται μετά ποιμαντικῆς εὐθύνης, ἡ ὁποῖα ἐπιβάλλεται διὰ νά κατανοήσουν τήν ἀξίαν τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου καί τῶν ἐξ αὐτοῦ ἀπορρεουσῶν εὐλογιῶν δι' αὐτούς.
10. Ἡ Ἐκκλησία δέν ἀποδέχεται διὰ τὰ μέλη αὐτῆς σύμφωνα συμβιώσεως τοῦ αὐτοῦ ἢ ἐτέρου φύλου καί πᾶσαν ἄλλην μορφήν συμβιώσεως, διαφόρου τοῦ γάμου. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νά

καταβάλλη πάσας τάς δυνατάς ποιμαντικές προσπαθείας, ὥστε τά παρεκκλίνοντα μέλη αὐτῆς εἰς τοιαύτας μορφάς συμβιώσεως νά δυνηθοῦν νά κατανοήσουν τήν πραγματικήν ἔννοιαν τῆς μετανοίας καί τῆς εὐλογημένης ὑπό τῆς Ἐκκλησίας ἀγάπης.

11. Αἱ βαρύταται συνέπειαι τῆς κρίσεως ταύτης ἐκφράζονται διά τῆς ἐπικινδύνου αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διαζυγίων, τῶν ἀμβλώσεων καί πολλῶν ἄλλων ἐσωτερικῶν προβλημάτων εἰς τήν οἰκογενειακήν ζωήν. Αἱ συνέπειαι αὗται εἶναι μία μεγάλη πρόκλησις διά τήν ἀποστολήν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τόν σύγχρονον κόσμον, διό καί οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας ὀφείλουν νά καταβάλλουν πᾶσαν δυνατήν προσπάθειαν διά τήν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων αὐτῶν. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καλεῖ ἐν ἀγάπῃ τά τέκνα αὐτῆς καί ὅλους τούς ἀνθρώπους καλῆς θελήσεως νά ὑπερασπισθοῦν τήν πιστότητα εἰς τήν ἱερότητα τῆς Οἰκογενείας.

II. Κωλύματα Γάμου καί ἐφαρμογή τῆς Οἰκονομίας

1. Σχετικῶς μέ τά κωλύματα γάμου λόγω ἐξ αἵματος, ἐξ ἀγχιστείας, ἐξ υιοθεσίας καί πνευματικῆς συγγενείας ἰσχύει ὅ,τι προβλέπεται ὑπό τῶν ἱερῶν κανόνων (53 καί 54 τῆς Πενθέκτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου) καί τῆς συνωδᾶ τούτοις ἐκκλησιαστικῆς πράξεως, ὡς αὕτη ἐφαρμόζεται σήμερον εἰς τάς κατά τόπους αὐτοκεφάλους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, καθορίζεται δέ καί περιγράφεται ἐν τοῖς Καταστατικοῖς Χάρταις αὐτῶν καί ταῖς σχετικαῖς συνοδικαῖς ἀποφάσεσιν αὐτῶν.
2. Περί τοῦ μή ἀμετακλήτως λυθέντος ἢ ἀκυρωθέντος γάμου καί τοῦ προϋπάρξαντος τρίτου, ἰσχύει ὅτι συνιστοῦν ἀπόλυτα κωλύματα πρὸς σύναψιν γάμου, συμφώνως πρὸς τήν κατηγορηματικῶς καταδικάζουσαν τήν διγαμίαν καί τόν τέταρτον γάμον Ὁρθοδόξον κανονικήν παράδοσιν.
3. Συμφώνως πρὸς τούς ἱερούς κανόνας κωλύεται κατ' ἀκρίβειαν ἡ ἱερολόγησις γάμου μετά τήν μοναχικήν κουράν (καν. 16 τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καί 44 τῆς Πενθέκτης ἐν Τρούλλῳ Συνόδου).
4. Ἡ ἱερωσύνη αὐτή καθ' αὐτήν δέν ἀποτελεῖ κώλυμα γάμου, ἀλλ' ὅμως, συμφώνως πρὸς τήν ἰσχύουσαν κανονικήν παράδοσιν (κανόν 3 τῆς Πενθέκτης ἐν Τρούλλῳ Συνόδου) μετά τήν χειροτονίαν κωλύεται ἡ σύναψις γάμου.
5. Περί τῶν μικτῶν γάμων Ὁρθοδόξων μεθ' ἑτεροδόξων καί μή Χριστιανῶν ἤχθη εἰς τήν ἀπόφασιν, ὅπως
 - I. ὁ γάμος Ὁρθοδόξων μεθ' ἑτεροδόξων κωλύεται κατά κανονικήν ἀκρίβειαν (κανόν 72 τῆς Πενθέκτης ἐν Τρούλλῳ Συνόδου).
 - II. Ἡ δυνατότης ἐφαρμογῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας ὡς πρὸς τά κωλύματα γάμου δέον ὅπως νά ἀντιμετωπίζεται ὑπό τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐκάστης αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, συμφώνως πρὸς τάς ἀρχάς τῶν ἱερῶν κανόνων, ἐν πνεύματι ποιμαντικῆς διακρίσεως, ἐπί τῷ σκοπῷ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου.
 - III. ὁ γάμος Ὁρθοδόξων μετά μή χριστιανῶν κωλύεται ἀπολύτως κατά κανονικήν ἀκρίβειαν.
6. Ἡ κατά τήν ἐφαρμογήν τῆς περὶ κωλυμάτων γάμου ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως πρᾶξις δέον νά λαμβάνη ὑπ' ὄψιν καί τάς διατάξεις τῆς ἐκασταχοῦ σχετικῆς κρατικῆς νομοθεσίας, ἄνευ ὑπερβάσεως τῶν ὁρίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας.

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος, Πρόεδρος

† ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόδωρος

† ὁ Ἱεροσολύμων Θεόφιλος

† ὁ Σερβίας Εἰρηναῖος

† ὁ Ρουμανίας Δανιήλ

† ὁ Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης
Κύπρου Χρυσόστομος

† ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Ἰερώνυμος

† ὁ Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας
Σάββας

† ὁ Τιράνων καὶ πάσης Ἀλβανίας
Ἀναστάσιος

† ὁ Πρέσοβ καὶ πάσης Τσεχίας καὶ
Σλοβακίας Ρασισιλάβ

Ἀντιπροσωπεῖα Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου

† ὁ Καρελίας καὶ πάσης Φιλανδίας
Λέων

† ὁ Ταλλίνης καὶ πάσης Ἑσθονίας
Στέφανος

† ὁ Γέρων Περγάμου Ἰωάννης

† ὁ Γέρων Ἀμερικῆς Δημήτριος

† ὁ Γερμανίας Αὐγουστῖνος

† ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος

† ὁ Ντένβερ Ἡσαΐας

† ὁ Ἀτλάντας Ἀλέξιος

† ὁ Πριγκηποννήσων Ἰάκωβος

† ὁ Προικοννήσου Ἰωσήφ

† ὁ Φιλαδελφείας Μελίτων

† ὁ Γαλλίας Ἐμμανουήλ

† ὁ Δαρδανελλίων Νικήτας

† ὁ Ντητρόιτ Νικόλαος

† ὁ Ἁγίου Φραγκίσκου Γεράσιμος

† ὁ Κισάμου καὶ Σελίνου Ἀμφιλόχιος

† ὁ Κορέας Ἀμβρόσιος

† ὁ Σηλυβρίας Μάξιμος

† ὁ Ἀδριανουπόλεως Ἀμφιλόχιος

† ὁ Διοκλείας Κάλλιστος

† ὁ Ἱεραπόλεως Ἀντώνιος, ἐπὶ
κεφαλῆς τῶν Οὐκρανῶν Ὀρθοδόξων
ἐν ΗΠΑ

† ὁ Τελμησοῦ Ἰώβ

† ὁ Χαριουπόλεως Ἰωάννης, ἐπὶ
κεφαλῆς τῆς Πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας
τῶν ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ Ὀρθοδόξων
Παροικιῶν Ρωσικῆς Παραδόσεως

† ὁ Νύσσης Γρηγόριος, ἐπὶ κεφαλῆς
τῶν Καρπαθορρώσων Ὀρθοδόξων
ἐν ΗΠΑ

Ἀντιπροσωπεῖα Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας

† ὁ Γέρων Λεοντοπόλεως Γαβριήλ

† ὁ Ναϊρόμπι Μακάριος

† ὁ Καμπάλας Ἰωναῖς

† ὁ Ζιμπάμπουε καὶ Ἀγκόλας
Σεραφεῖμ

† ὁ Νιγηρίας Ἀλέξανδρος

† ὁ Τριπόλεως Θεοφύλακτος

† ὁ Καλῆς Ἐλπίδος Σέργιος

† ὁ Κυρήνης Ἀθανάσιος

† ὁ Καρθαγένης Ἀλέξιος

† ὁ Μουάνζας Ἰερώνυμος

† ὁ Γουϊνέας Γεώργιος

† ὁ Ἑρμουπόλεως Νικόλαος

† ὁ Εἰρηνουπόλεως Δημήτριος

† ὁ Ἰωαννουπόλεως καὶ Πρετορίας
Δαμασκηνός

† ὁ Ἄκκρας Νάρκισσος

† ὁ Πτολεμαΐδος Ἐμμανουήλ

† ὁ Καμερούν Γρηγόριος

† ὁ Μέμφιδος Νικόδημος

† ὁ Κατάγκας Μελέτιος

† ὁ Μπραζαβίλ καὶ Γκαμπόν
Παντελεήμων

† ὁ Μπουρούντι καὶ Ρουάντας
Ἰννοκέντιος

† ὁ Μοζαμβίκης Χρυσόστομος

† ὁ Νιέρι καὶ Ὅρους Κένυας
Νεόφυτος

Ἀντιπροσωπεῖα Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων

† ὁ Φιλαδελφείας Βενέδικτος

† ὁ Κωνσταντίνης Ἀρίσταρχος

† ὁ Ἰορδάνου Θεοφύλακτος

† ὁ Ἀνθηδῶνος Νεκτάριος

† ὁ Πέλλης Φιλούμενος

Ἀντιπροσωπεῖα Ἐκκλησίας Σερβίας

† ὁ Ἀχρίδος καὶ Σκοπίων Ἰωάννης

† ὁ Μαυροβουνίου καὶ
Παραθαλασσίας Ἀμφιλόχιος

† ὁ Ζάγκρεμπ καὶ Λιουμπλιάνας
Πορφύριος

† ὁ Σιρμίου Βασίλειος

† ὁ Βουδιμίου Λουκιανός

† ὁ Νέας Γκρατσάνιτσας Λογγίνος

† ὁ Μπάτσκας Εἰρηναῖος

† ὁ Σβορνικίου καὶ Τούζλας
Χρυσόστομος

† ὁ Ζίτσης Ἰουστῖνος

† ὁ Βρανίων Παχώμιος

† ὁ Σουμαδίας Ἰωάννης

† ὁ Μπραντισέβου Ἰγνάτιος

† ὁ Δαλματίας Φώτιος

† ὁ Μπίχατς καὶ Πέτροβατς
Ἀθανάσιος

† ὁ Νίκσιτς καὶ Βουδὶμίλιε Ἰωαννίκιος

† ὁ Ζαχουμίου καὶ Ἐρζεγοβίνης
Γρηγόριος

† ὁ Βαλιέβου Μιλουτίν

† ὁ ἐν Δυτικῇ Ἀμερικῇ Μάξιμος

† ὁ ἐν Αὐστραλία καὶ Νέα Ζηλανδία
Εἰρηναῖος

† ὁ Κρούσεβατς Δαυῖδ

† ὁ Σλαουονίας Ἰωάννης

† ὁ ἐν Αὐστρία καὶ Ἑλβετία Ἀνδρέας

† ὁ Φραγκφούρτης καὶ ἐν Γερμανία
Σέργιος

† ὁ Τιμοκίου Ἰλαρίων

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ρουμανίας

† ὁ Ἰασίου καὶ Μολδαβίας καὶ
Μπουκοβίνης Θεοφάνης

† ὁ Σιμπίου καὶ Τρανσυλβανίας
Λαυρέντιος

† ὁ Βάντ, Φελεάκ καὶ Κλούζ καὶ
Κλούζ, Ἄλμπα, Κρισάνας καὶ
Μαραμοῦρες Ἀνδρέας

† ὁ Κραϊόβας καὶ Ὀλτενίας Εἰρηναῖος

† ὁ Τιμισοάρας καὶ Βανάτου Ἰωάννης

† ὁ ἐν Δυτικῇ καὶ Νοτίῳ Εὐρώπῃ
Ἰωσήφ

† ὁ ἐν Γερμανία καὶ Κεντρικῇ Εὐρώπῃ
Σεραφεῖμ

† ὁ Τιργοβιστίου Νήφων

† ὁ Ἄλμπα Ἰουλία Εἰρηναῖος

† ὁ Ρώμαν καὶ Μπακάου Ἰωακείμ

† ὁ Κάτω Δουνάβεως Κασσιανός

† ὁ Ἀράντ Τιμόθεος

† ὁ ἐν Ἀμερικῇ Νικόλαος

† ὁ Ὀράντεα Σωφρόνιος

† ὁ Στρεχαῖας καὶ Σεβερίνου
Νικόδημος

† ὁ Τουλσεάς Βησσαρίων

† ὁ Σαλάζης Πετρώνιος

† ὁ ἐν Οὐγγαρία Σιλουανός

† ὁ ἐν Ἰταλία Σιλουανός

† ὁ ἐν Ἰσπανία καὶ Πορτογαλία
Τιμόθεος

† ὁ ἐν Βορείῳ Εὐρώπῃ Μακάριος

† ὁ Πλοεστίου Βαρλαάμ, Βοηθός
παρὰ τῷ Πατριάρχῃ

† ὁ Λοβιστέου Αἰμιλιανός, Βοηθός
παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Ριμνικίου

† ὁ Βικίνης Ἰωάννης Κασσιανός,
Βοηθός παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ ἐν
Ἀμερικῇ

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Κύπρου

† ὁ Πάφου Γεώργιος

† ὁ Κιτίου Χρυσόστομος

† ὁ Κυρηνείας Χρυσόστομος

† ὁ Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος

† ὁ Μόρφου Νεόφυτος

† ὁ Κωνσταντίας - Ἀμμοχώστου
Βασίλειος

† ὁ Κύκκου καὶ Τηλλυρίας Νικηφόρος

† ὁ Ταμασοῦ καὶ Ὀρεινῆς Ἡσαΐας

† ὁ Τριμυθοῦντος καὶ Λευκάρων
Βαρνάβας

† ὁ Καρπασίας Χριστοφόρος

† ὁ Ἀρσινόης Νεκτάριος

† ὁ Ἀμαθοῦντος Νικόλαος

† ὁ Λήδρας Ἐπιφάνιος

† ὁ Χύτρων Λεόντιος

† ὁ Νεαπόλεως Πορφύριος

† ὁ Μεσαορίας Γρηγόριος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ἑλλάδος

† ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου
Προκόπιος

† ὁ Περιστερίου Χρυσόστομος

† ὁ Ἡλείας Γερμανός

† ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας
Ἀλέξανδρος

† ὁ Ἄρτης Ἰγνάτιος

† ὁ Διδυμοτείχου, Ὀρεστιάδος καὶ
Σουφλίου Δαμασκηνός

† ὁ Νικαίας Ἀλέξιος

† ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου
Ἰερόθεος

† ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εὐσέβιος

† ὁ Καστορίας Σεραφεῖμ

† ὁ Δημητριάδος καὶ Ἄλμυροῦ
Ἰγνάτιος

† ὁ Κασσανδρείας Νικόδημος

† ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης
Ἐφραίμ

† ὁ Σερρῶν καὶ Νιγρίτης Θεολόγος

† ὁ Σιδηροκάστρου Μακάριος

† ὁ Ἀλεξανδρουπόλεως Ἄνθιμος

† ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως
Βαρνάβας

† ὁ Μεσσηνίας Χρυσόστομος

† ὁ Ἰλίου, Ἀχαρνῶν καὶ Πετροπόλεως
Ἀθηναγόρας

† ὁ Λαγκαδᾶ, Λητῆς καὶ Ρεντίνης
Ἰωάννης

† ὁ Νέας Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας
Γαβριήλ

† ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης
Χρυσόστομος

† ὁ Ἰερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καὶ
Ἀρδαμερίου Θεόκλητος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Πολωνίας

† ὁ Λούτζ καὶ Πόζναν Σίμων

† ὁ Λούμπλιν καὶ Χέλμ Ἄβελ

† ὁ Μπιαλύστοκ καὶ Γκντάνσκ
Ἰάκωβος

† ὁ Σιεμιατίτσε Γεώργιος

† ὁ Γκορλίτσε Παΐσιος

Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Ἀλβανίας

† ὁ Κορυτσᾶς Ἰωάννης

† ὁ Ἀργυροκάστρου Δημήτριος

† ὁ Ἀπολλωνίας καὶ Φίερ Νικόλαος

† ὁ Ἐλμπασάν Ἀντώνιος

† ὁ Ἀμαντίας Ναθαναήλ

† ὁ Βύλιδος Ἄστιος

**Ἀντιπροσωπεία Ἐκκλησίας Τσεχίας
καὶ Σλοβακίας**

† ὁ Πράγας Μιχαήλ

† ὁ Σούμπερκ Ἡσαΐας